

El Ter

[Toros vora el Ter]

Sóc dalt de tot del cloquer del Monestir, assegut a l'ample ampit d'un finestral, mentre la tarda, pomposa i solemne es va arborant de glòria. Acaben de tocar les batallades de les tres i la grossa campana de les hores suspesa damunt el meu cap encara bronz com un diapasó. Aquest panorama és un desvari de llum, una explosió de sol, un fogueral immens. Les muntanyes crepiten com tions, el cel espès i vermell fa una sorda bogor de flama, les codines i palets de l'areny brillen com qualls de matèria incandescent, l'aigua del riu aixeca uns galls embutllofats i uns saltirons de bullidera, les costes unes ombres de color de maduixa comencen a lliscar pel peluix que enverdeix els flancs del Catllar.

En l'esvoranc del carrer sura una remor de veus tratits i una olor especial de gent mudada. Tot d'una, esclata un foll aldarull de música i una forta cridadissa de quitxalla.

Què deu ésser? M'aboco a l'ampit del finestral i aleshores m'adono del meu gos. Mira-te'l, baix a la plaça! Està arrambat a l'ombra que fa aquesta fàbrica que tapa barroerament mig frontis del Monestir. Jo el xiulo, ell aixeca el cap vivament i, en percaçar me, es posa a remenar la cua amb un posat tot llastimós. De vegades dubto si les bèsties tenen més seny que les persones. Ja ho veieu: el meu gos amb poques paraules n'ha tingut prou per a aprendre a respectar els llocs sants i les coses consagrades per la història o per la intel·ligència. No tingueu pas quimera que em segueixi en entrar jo en una església, en un museu o en un clos de qualque ruïna monacal. Ell s'atura a la porta, m'acomia amb una mirada trista i d'allí no passa, baldament plogui i pedregui, mentre jo sóc a dins.

I bé; surto del Monestir, travesso la plaça frontera en embocar el carrer de més avall gairebé caic en basca. Una desfilada m'atura. Una desfilada carnavalesca, llardosa, suada. En un cotxe atrotinat van uns quants nyèbits vestits de torero. Al darrere sona una cobla i l'aire fremeix de dolor als espetecs horrífons d'un pasdoble flamenc. Una espessa patuleia de babaus acomboia amb entusiasme els famèlics torejadors camí de la plaça, les flàmules i banderoles de la qual s'albiren al cap del pont, damunt l'aigua verda i tranquil·la del riu. Davant el llefre d'aquest bàrbar espectacle i d'aquesta absurda apoteosi d'una trepa de matapans, la cara se m'embotorna de vergonya i no puc reprimir un gest evident de repulsió. Algú se n'ha adonat? Un grup de joves em guaita amb angoixa. Potser m'han conegut, potser senten tant com jo l'afront que està patint llur vila nadiua. Sento que un d'ells diu en veu baixa, per bé que jo l'entenc perfectament:

-És ell...

Sí, amic: sóc jo, sóc jo mateix. He comprès el teu consir i per això m'esquitllo amb pudor per tal de no retreure coses tristes. Adéu, doncs: mira el Ter, alegre i joguiner, càndid i innocent, com m'espera frisós al frec de la carretera, per a fer via plegats fins a Sant Quirze! Tan dolça i embaumada que és aquesta tarda d'agost, tinc fe que el nostre camí, entre muntanyes

verdes, tendres i frescals, entre obagues de pins clapades d'argelagues i ginesteres florides, d'afrau en afrau i de salanca en salanca blanques d'escuma, serà un enfilall de meravelles.

Veus, Cirineu, quina terra més bella i exquisida? Poques n'has trepitjat com aquesta, que va? Apa, gamba content, aspira amb delícia aquest ventijol carregat de flaires que entona els pulmons, oreja les queres de l'esperit i mata les gusarapes del cervell. No facis aquests pòsits de magarrinyes, ximplet! No vull que bordis... Deixa divertir la gent. Aquests bagois eixordadors i salvatges que arriben fins aquí, els fa la multitud agitanada en plena festa dels braus, el pròleg de la qual ens ha fet fugir més que de pressa.

Joan Santamaria, *Visions de Catalunya*, 1928, p. 202-203